

Asia: VN/23102/2020

## **Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käyttöoikeuksia koskevasta asetusalunnoksesta**

### **Osa 1. Yleinen palaute asetusalunnoksesta**

#### **a. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteiden kokonaisuus selkeä ja ymmärrettävä?**

Ei. Osio(t), joka ei ole selkeä ja ymmärrettävä:

#### **Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä**

Näkeminen ja silmäterveys NÄE ry kiittää mahdollisuudesta lausua asetusalunnoksesta. Kokonaisuutena kysymys on haastellisesta tehtävästä, jossa täytyy pystyä tasapainottamaan yksilön tietosuoja, hyvä tutkimus- ja hoito sekä potilasturvallisuus.

NÄE ry:n lähtökohtana on, että molempien silmäterveydenhuollossa itsenäisesti toimivat ammattihenkilöryhmien, silmätautien erikoislääkäreiden ja laillistettujen optikoiden käytettävissä täytyy olla kaikki tieto mitä hyvän- ja potilasturvallisuuden toiminnan tueksi tarvitaan.

#### **Muutosehdotus em. osion parantamiseksi tai muu kommentti**

Tarkat, ammattihenkilöluettelot käyttöoikeustasoista tulee kaikkialla poistaa. Laillistettujen optikoiden osalta mm. puuttuminen Sairausvakuutuslain ammattihenkilöluettelosta on johtanut tulkintaa, että lääkärin määrämistä optikon tuottamista silmätutkimuksista ei ole maksettu- eikä edelleenkään kaikilta osin makseta - potilaalle SV-korvausta. Vastaavaa tulkintaa ei saa syntyä tämän asetuksen osalta suuntaan tai toiseen vain siksi, että joku ammattihenkilöryhmä puuttuu- tai sisältyy johonkin pykälien luetteloista.

Tiukkoja, erikoisalakohtaisia rajoja tietojenkäytölle ei pidä asettaa. Esimerkiksi molemmat ammattihenkilöryhmät, sekä laillistetut optikot- että silmätautien erikoislääkärit, tarvitsevat työssään jatkuvasti sekä OPT- että SIL-näkymiin sisältyviä tietoja. Tietojen siirto ei saa olla myöskään tarpeettoman jäykkää ja hoitoketjut tulee tarkkaan huomioida. Erityisesti kuvantamiseen liittyvä tietojen katselu on merkittävä potilasturvallisuuskysymys silmäterveydenhuollossa.

**b. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet toteutettavissa käytössänne olevaan tietojärjestelmään?**

Kyllä

**Muutosehdotus tai muu kommentti**

-

**c. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet riittävät kattavat, jotta niiden perusteella voidaan antaa käyttöoikeudet kaikille asiakastietoja käsitteleville henkilöille?**

Ei. Osio, joka ei ole selkeä ja ymmärrettävä: [Käyttöoikeudet moniammatillisissa palveluprosesseissa- ja hoitoketjuissa.]

**Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä**

Tiukkoja esteitä ei tule luoda sille, että yhden erikoisalan työntekijät eivät saisi käyttöönsä toisen erikoisalan tietoja; ne voivat joissakin tilanteissa olla hoidon toteuttamisen kannalta olennaisia. Myös diagnostisia tutkimuksia tekeillä ammattihenkilöillä, esim. joissain tapauksissa laillistetun optikon- tai sairaanhoitajan tutkimukset silmätautien erikoislääkärille, pitää olla pääsyä potilaan tietoihin.

**Muutosehdotus tai muu kommentti**

Tarkennettava vielä käytännön esimerkein, mitkä ovat kunkin käyttöoikeustason tunnusmerkistöt. Ei voi olla niin, että samoin koulutetun- ja samankaltaisessa tehtävässä toimivan terveydenhuollon ammattihenkilön kohdalta tulkinnat vaihtelevat toimintayksiköittäin.

**d. Kuinka suuren osan työntekijöistä kohdalla käyttöoikeuksien laajuus muuttuu asetuksen myötä?**

Vain pienen osan olettaen, että laillistettuihin optikoihin sovelletaan silmätautien erikoislääkärien ohella käsitettä "laaja-alaiset hoidolliset työtehtävät." Lähinnä muutokset koskisivat optikkoliikkeissä avustavissa tehtävissä toimivia.

**e. Miten asetusluonnoksen mukaiset käyttöoikeudet muuttaisivat ammattihenkilöiden työtä?**

-

**a. kustannukset euroina**

Etujärjestönä emme pysty suoraan arvioimaan muutosten kustannuksia jäsenyritystemme kohdalta.

**b. työmäärä (htkk)**

-

**c. muutosten toimeenpanon edellyttämä aika kuukausina**

-

**d. tietojärjestelmämuutokset**

En osaa sanoa

Jos kyllä, kerro tarkemmin minkälaisia muutoksia

-

## Osa 2. Käyttöoikeudet terveydenhuollossa

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus kaikkiin asiakastietoihin?**

Silmäterveydenhuollossa on välttämätöntä, että käyttöoikeus kaikkiin asiakastietoihin on silmätautien erikoislääkäreillä sekä rajatun lääkkeenmäärämis-oikeuden omaavilla laillistetutuilla optikoilla (optometristit). Molemmat ammattihenkilöryhmät tekevät itsenäistä potilastyötä, jonka oleellisena osana on ymmärtää tutkittavan henkilön terveydentilan kokonaistilanne.

**Onko laaja-alainen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?**

Lähtökohtaisesti kyllä, mutta nykymuotoilu on odotettavissa laillistettujen optikoiden kohdalla halua tarkoituksellisesti tulkita työtehtäviä käyttöoikeusnäkökulmasta suppeammin. Käyttöoikeusasetuksessa tulee huomioida myös toimijat, jotka tekevät hoitoon liittyviä diagnostisia tutkimuksia.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?**

**Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Kyllä.

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

Diagnostiikkaan liittyvät tutkimukset, mm. silmätautien erikoislääkärin läheteellä toteutettavat silmätutkimukset, joilla tarkoitetaan esimerkiksi näkökenttä- ja kuvantamistutkimuksia.

**Onko rajattu hoidollinen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?**

Kyllä.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?**

**Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

Silmälääkäri- ja optikkovastaanottojen avustavat palvelut.

**Onko hoidon tuen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?**

Kyllä.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?**

**Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Kyllä.

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

Tällaisia työtehtäviä ei käytännössä ole optikkoliikkeissä ja niiden yhteydessä toimivilla silmälääkärivastaanotoilla ja silmälaboratorioissa.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

**Tulisiko opiskeluhooltoon kuuluva terveydenhuolto (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja opiskeluhoollon psykologipalvelut) olla oma palvelunsa asetuksen 3 §:ssa?**

En osaa sanoa

**Mitä potilastietoja opiskeluhoollossa välttämättä tarvitaan?**

-

**Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan opiskeluhoollon potilastietoja?**

-

### **Osa 3. Käyttöoikeudet sosiaalihoollossa**

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

**Mitä sosiaalihuollon asiakastietoja kuraattoripalvelussa välttämättä tarvitaan?**

-

**Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan kuraattoripalvelun asiakastietoja?**

-

**Osa 4. Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon muissa tehtävissä**

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

Optometrismi AMK-tutkinto-opiskelijan tuottamat silmäterveydenhuollon palvelut

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Kyllä.

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

Järjestelmäylläpitoon ja -kehitykseen liittyvät tehtävät.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Kyllä.

**Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?**

Yleiset rekisterin- ja sen tietosisällön ylläpitoon liittyvät tehtävät.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?  
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

Kyllä.

## Osa 5. Muu palaute

**Muita huomioita ja palautetta asetusluonnoksesta**

-

Tast Panu  
Näkeminen ja silmäterveys NÄE ry